

Нажаль, сьогодні пересічні українці мало що знають про девіантну поведінку дівчат-підлітків. Тому першочерговим завданням проекту стало поінформування населення про діяльність Служби у справах дітей, зокрема, про проведення курсів реабілітації для батьків, які виховують дівчат-підлітків з девіантною поведінкою. Для цього на підготовчому етапі проекту нами було розроблено інформаційні та методичні матеріали, які допоможуть не тільки проінформувати населення про діяльність Служби у справах дітей Черкаської міської ради, але й допоможуть дати відповіді на актуальні питання, які зазвичай турбують такі сім'ї. Крім того в Інтернет-мережі було поширено відповідні рекламні повідомлення та виступи працівників Служби у справах дітей Черкаської міської ради.

Спеціалісти, які брали участь в реалізації проекту «Клуб активних дівчат» спрямовували свої зусилля на те, щоб дівчата отримали психологічну допомогу і підтримку від кваліфікованих фахівців (психолога, юриста) завдяки роботі Пункту надання допомоги сім'ям, які виховують дівчат-підлітків із девіантною поведінкою. Також батьки дівчат-підлітків могли відвідати курси, на яких спеціалісти представляли до уваги батьків особливості виховання та розвитку девіантних дівчаток-підлітків й можливі методики роботи із ними у домашніх умовах. Щоб інформація краще засвоювалась для обміну досвідом між батьками було утворено групи самопомоги й взаємодопомоги для батьків дітей цільової групи.

На заключних етапах проекту було організовано «круглий стіл» на тему: «Обмін враженнями», де батьки могли розповісти про те, чого вони змогли досягти, що їм здійснити не вдалося. Саме ця інформація була одним із якісних показників ефективності проекту. Завдяки реалізації ідеї нашого проекту було проведено таку роботу із вісьмома батьками, які виховують дівчат-підлітків з девіантною поведінкою, а також покращено емоційний стан дітей та батьків, через здійснення виховних заходів. Така робота виявилася корисною й важливою для нашого суспільства, а тому її варто продовжувати у майбутньому.

Список використаної літератури:

1. Іваницький О.В. Девіантна поведінка молоді в Україні: чинники виникнення та державні заходи подолання / О.В. Іваницький // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка, 2008. – С. 55-63.
2. Іванова В.В. Причини та форми агресивної поведінки підлітків / В.В. Іванова // Практична психологія та соціальна робота. – № 5. – 2000. – С. 14- 16.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук Л. З. Пакушина

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СХИЛЬНОСТІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ ДО АЛКОГОЛЬНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ

Ю. В. Володько

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Початок ХХІ століття в Україні, характеризується ускладненням і загостренням комплексу проблем, пов'язаних зі споживанням алкогольних напоїв. Пияцтво у сучасному українському суспільстві набуло особливо хворобливого характеру [1, 10 с.].

Саме вивчення проблеми соціально-психологічних причин поширення пияцтва в молодіжному середовищі в теперішній час слід вважати надзвичайно актуальним завданням як у теоретичному, так і в практичному вимірах. Це явище є досить

розповсюдженим, але, на жаль, суспільство належним чином не усвідомлює його небезпеки для сучасності та майбутнього української держави і українського суспільства [2, с. 89].

Отже, у цілому можна говорити, що Україні притаманний високий рівень зловживання алкоголем молоддю, що є значною загрозою для майбутнього держави. Реальним виходом із такої ситуації на сьогоднішній день є активне залучення до профілактичної роботи педагогів, психологів середніх шкіл, інших установ сфери освіти, а також батьків [4, с. 22].

Мета статті: вивчення схильності до алкогольної залежності старших підлітків та практичному застосуванні відповідних профілактичних методів і форм в умовах загальноосвітнього навчального закладу.

Алкоголізм (пияцтво) – найбільш поширений вид наркоманії, що характеризується психо-фізичною залежністю від алкоголю, в основі якого є включення алкогольних напоїв до обмінних процесів людського організму. Розвивається цей стан внаслідок хронічного зловживання спиртними (алкогольними) напоями [6, с. 9].

Соціологи і психологи в якості основних причин тяги підлітків до алкоголю вказують на зростаючу психологічну напругу, невміння правильно використовувати вільний час, невлаштоване життя. Негаразди в сім'ї і зіткнення з дійсністю, конфлікт з громадськими нормами – основні причини зростання алкоголізації та алкоголізму серед підлітків [3, с. 43].

Незалежно від причин появи дефекту в підлітка порушуються гармонійні відносини з соціумом, формується неадекватність самооцінки. Алкоголь у таких випадках є компенсуючим чинником, що дозволяє нівелювати наявну дезадаптацію особи підлітка, забезпечити її входження в групу однолітків, подолати скутість і боязкість, підвищити мовну активність, проявити приховані можливості [5, с. 12-13].

У ході нашого дослідження було розроблено та проведено програму соціально-педагогічної профілактики алкогольної залежності серед підлітків (таблиця 1).

Спочатку була проведена діагностика схильності старших підлітків до алкогольної залежності, в якій взяли участь 10 учнів, нами було здійснено тестування «Чи маєте ви схильність до вживання алкоголю» в якому взяли участь 18 учнів 7-9 класів Худяківської ЗОШ I-III ступенів імені Г. Є. Брика.

Таблиця 1

Програма соціально-педагогічної профілактики
алкогольної залежності серед підлітків

Назва заходів	Час проведення
Тестування «Чи маєте ви схильність до вживання алкоголю»	15 хв.
Аналіз результатів	1 год.
Тренінг профілактика алкогольної залежності підлітків	1 год. 30 хв. (2 уроки)
Повторне тестування «Чи маєте ви схильність до алкогольної залежності»	15 хв.
Аналіз результатів	1 год.
Розробка методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності соціального педагога з попередження алкогольної залежності серед старших підлітків	---

Тест містив 18 запитань, відповідь на які потрібно було давати наступним чином: «іноді», «часто», «від випадку до випадку», «рідко», «ніколи».

Проаналізувавши результати тесту кожного учасника вдалося відмітити, що 7 із них мають високі показники схильності до алкогольної залежності другого рівня і 3 – високі показники стимулів другої групи. У інших 7 учасників спостерігали середній рівень схильності до алкогольної залежності. Їм притаманні: наявність друзів, які вживали алкоголь; наявність власного досвіду, після якого сформувалось негативне ставлення до алкогольних напоїв. Таким чином результати діагностики дозволили виявити проблему, ступінь її вираження й спонукали до подальшої профілактичної роботи.

Нами було адаптовано до потреб і можливостей нашої виробничої практики, а також можливостей навчально-виховного середовища школи зміст тренінгу під назвою «Профілактика алкогольної залежності підлітків», що розроблено такими авторами як: І. К. Сосін, О. С. Кочарян, В. С. Лозинський, Н. П. Бурмака, І. В. Гуртова, І. Є. Конченкова та М. С. Хосрошвілі. Відповідно скорочений варіант цього тренінгу ми реалізували на двох уроках (таблиця 2).

Отже, здійснення такого комплексу заходів зі старшими підлітками, а саме: анкетного опитування, виховної години для учнів і зборів для батьків сприятиме формування негативного ставлення до алкоголю серед представників учнівської молоді.

Вважаємо за необхідне в майбутньому здійснювати подібні заходи в школах України, оскільки така діяльність є ефективною в боротьбі з підлітковим алкоголізмом і має сильний вплив на свідоме й підсвідоме особистості.

Таблиця 2

Технологічна карта тренінгу

№	Назва вправи	Час	Зміст	Обладнання
Перший урок				
1.	Представлення тренінгу та його змісту	5 хв	Ознайомлення з темою і метою заняття	1 – 3 слайди презентації
2.	Ознайомлення з правилами тренінгу	2 хв	Прийняття правил тренінгу	1 слайд презентації
3.	Вправа «Що в імені тобі моєму?»	3 хв	Знайомство учасників	Картки для учасників
4.	Вправа «Мої очікування від тренінгу»	5 хв	Формулювання очікувань учасників	Стікери, ручка
5.	Вправа «Намалюй алкоголіка»	15 хв	Сприяння створенню відповідного емоційного стану для проведення наступних вправ	фліп-чарт; маркери
6.	Вправа «Південь-північ»	15 хв	Сприяння формуванню свідомої, активної життєвої позиції на користь здоровому способу життя	великі аркуші паперу; маркери; шпильки; картки для емблем
Другий урок				
1.	Вправа «Свято у ляльок»	15 хв	Привернення уваги учасників/учасниць на існуючі в суспільстві стереотипи стосовно організації свят, розваг	старі журнали; кольоровий папір; ножиці; маркери
2.	Вправа «Що громада, то і я»	5 хв	Сприяння формуванню розуміння сили впливу близького оточення людини на рішення, які вона приймає, та на її поведінку в цілому	

№	Назва вправи	Час	Зміст	Обладнання
3.	Вправа «рибка і листочок»	10 хв	Сприяння формуванню позиції активної та відповідальної людини.	аркуші паперу, ручки за кількістю учасників, фломастери, кольорові олівці.
4.	"Як гарно, що ми всі разом сьогодні тут"	15 хв	Допомога учасникам/учасницям сформулювати свої враження від роботи в групі; узагальнити надбані знання, уміння, навички; розглянути можливі перспективи застосування надбаних знань та вмінь в подальшому житті	

Список використаної літератури:

1. Болтівець С. І., Фоліменко Л. А. Соціально-психологічні причини поширення пияцтва серед молоді // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. – 332 с.
2. Людинський М. В. Учням про шкідливість нікотину і алкоголю Київ : Радянська школа, 1986. – 104 с.
3. Пихтіна Н. П. Профілактика та соціально-педагогічна робота з дітьми девіантної поведінки: навч.-метод. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2007. – 239 с.
4. Сорочинська В. Є. Профілактика негативних явищ серед учнівської та студентської молоді (алкоголізм, наркоманія, СНІД) : навч.-метод. посіб. / В. Є. Сорочинська, О. А. Удальова, В. С. Штифурак, О. Ю. Удальова. – Київ: Вид-во Європ.ун-ту, 2003. – 168 с.
5. Капська А. Й. Соціальна педагогіка : підручн. Київ : ЦУЛ, 2003. – 256 с.
6. Яремінко О. О. Тютюн, алкоголь, наркотики в молодіжному середовищі: вживання, залежність, ефективна профілактика / О. О. Яремінко, О. М. Банакірева, О. О. Стойко. – Київ, 2005. – 196 с.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук Л. З. Пакушина

СІМЕЙНИЙ ПАТРОНАТ ЯК ІННОВАЦІЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ-СИРИТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ, В УКРАЇНІ

І. Г. Дика

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Нині в Україні постає гостра необхідності розробки та впровадження інновацій у сфері соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, однією з яких є сімейний патронат.

Питання розвитку та впровадження сімейного патронату в систему соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування знайшли своє відображення в дослідженнях та працях багатьох, як українських так і зарубіжних, вчених, серед них І. Римаренко, Ж. В. Петрочко, М. С. Сидорчук, Ю.Ю. Черновалюк, В. Н Ослон, М. Раттер та інші.

В Україні з часів незалежності велика увага приділяється соціальному захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. У 2005 році було прийнято Закон України "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування", який і до нині регулює систему соціального захисту цієї групи дітей. Задля боротьби з соціальним сирітством